

УДК 341.24:327.5 (477+73)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2021.36.12>

Харитонов Р. Ф.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА США (1991–1994 РР.)

Розбудова сучасної держави можлива лише у тісному взаємозв'язку з іншими державами. Нині США є прикладом успішного економічного розвитку та успіху у процесі державотворення. Проблема історико-правового розвитку відносин між Україною та США є важливою з погляду сучасного геополітичного становища нашої держави та державної стратегії щодо інтеграції у євроатлантичний простір. У статті розглядається процес розвитку міждержавних відносин починаючи з моменту проголошення нашої державою незалежності у 1991 році до сьогоднішнього дня. Фактично починаючи з 2014 року наша держава перебуває в новій геополітичній реальності, яка потребує переосмислення власної суб'єктності в сучасному світі та визначення нових підходів до співробітництва зі своїми стратегічними партнерами, зокрема зі Сполученими Штатами Америки. У політиці адміністрацій президентів США незалежна Україна сприймалася по-різному. Бачення ними молодого держави змінювалося, еволюціонувало залежно від подій і становища на міжнародній арені, внутрішнього життя України та, власне, від особливостей підходу американських адміністрацій.

З обранням нового Президента США Джо Байдена Україна та США отримали унікальний шанс поглибити двосторонні міждержавні відносини з урахуванням довгострокових національних інтересів обох країн. Це особливо важливо з огляду на те, що значення україно-американського «стратегічного партнерства» виходить за межі суто двосторонніх відносин – його подальше зміцнення позитивно впливатиме на подолання викликів регіональної та європейської безпеки. США та інші країни Заходу відмовились від погляду про належність України до пострадянського простору, враховуючи те, що Україна довела свою відданість цінностям демократії та прав людини.

Ключові слова: міждержавні відносини, Україна, США.

Протягом останніх років наша держава відчуває на собі численні наслідки анексії Автономної Республіки Крим та окупації окремих районів Луганської та Донецької областей. Російська Федерація брутально порушила норми міжнародного права та весь корпус двосторонніх договорів.

Фактично починаючи з 2014 року наша держава перебуває в новій геополітичній реальності, яка потребує переосмислення власної суб'єктності в сучасному світі та визначення нових підходів до співробітництва зі своїми стратегічними партнерами, зокрема зі Сполученими Штатами Америки. Недаремно міністр закордонних справ Д. Кулеба нещодавно закликав США та інші країни Заходу відмовитись від погляду про належність України до пострадянського простору, враховуючи те, що Україна довела свою відданість цінностям демократії та прав людини. На думку міністра, США та Європа мають визнати, що Україна є невід'ємною частиною Заходу [10].

З обранням нового Президента США Джо Байдена Україна та США отримали унікальний шанс поглибити двосторонні міждержавні відносини з урахуванням довгострокових національних інтересів обох країн. Саме з цією метою Президент України Володимир Зеленський нещодавно здійснив довгоочікуваний візит до США, де провів конструктивні перемовини з Президентом Байденом. Це підтверджується текстом комюніке, де зазначено, що «успіх України має центральне значення для глобальної боротьби між демократією та автократією. Коли ми спільно стикаємося з цим викликом, ми стоїмо пліч-о-пліч та маємо оптимізм стосовно наших амбітних спільних цілей щодо просування демократії, забезпечення справедливості, покращення добробуту та зміцнення безпеки України... Україна досягла прогресу в розбудові доброчесних інституцій та має намір, за підтримки США, продовжувати протидію корупції, забезпечувати підзвітність, захищати права людини, реалізовувати прагнення своїх громадян та створювати сприятливі умови для залучення прямих іноземних інвестицій і стимулювання зростання» [1].

Проте, незважаючи на цілком дружню атмосферу, між нашими державами залишаються певні суперечності, плідне вирішення яких цілком залежить від розуміння перших років становлення наших відносин. Саме це зумовлює актуальність цієї розвідки для вітчизняної історико-правової та міжнародно-правової науки.

Питанням місця України серед зовнішньополітичних інтересів США займалося значне коло вчених. Серед вітчизняних та іноземних науковців можна назвати К. Агітона, Р. Асмуса, З. Бжезінського, Н. Корнієнко, Д. Лакішика, М. Лимара, І. Погорську, Дж. Ріллі, Н. Середюк, О. Сивак, П. Соломона, А. Худолія.

Розглядаючи зазначену проблематику, доцільно зазначити, що зовнішня політика США ґрунтувалася насамперед на захисті власних національних інтересів, пріоритети щодо яких детермінувалися в залежності від конкретних історичних умов. Розпад Радянського Союзу та поява на його теренах низки нових незалежних держав вимагали від США концептуального переосмислення місця цього регіону в зовнішньополітичній стратегії країни. Американські вчені закликали розглядати Україну як точку демократичного опору у Східній Європі, реформування якої важливе для гарантії безпеки в Європі та для демократизації в Росії [20, р. 77].

Провідна роль США у закінченні холодної війни та оформленні нового світового порядку сприяла досягненню консенсусу між республіканцями і демократами щодо необхідності подальшої активної присутності Америки на міжнародній арені. Однак причини досягнення цієї згоди були вкрай різними. Демократи висловлювали бажання зберегти за США статус світового лідера. В основі цього наміру лежить «ідеалістичний» підхід до міжнародної політики, за яким США історично покликані поширювати у світі демократичні цінності та ринкові ідеали. Натомість українська вчена І. Погорська вважає, що республіканці виступали прихильниками реалістичної школи міжнародної політики, яка ставила ідеологію та інші внутрішньополітичні чинники на другорядне місце у формуванні стратегії міждержавних відносин. Силова могутність держави в міжнародній системі та її геополітичне залучення в регіоні, на їхню думку, посідали першочергове місце [13, с. 30].

Як вважає українська дослідниця Н. Корнієнко, у зовнішній політиці США можна виділити три основні напрями, що мали забезпечувати її лідерство в постбіполярному світі [9, с. 44]:

- контроль над зброєю масового знищення;
- поширення демократичних цінностей у світі разом зі впровадженням ринкової економіки;
- протистояння міжнародному тероризму.

Перемога «ліберально-демократичної традиції» надала можливість для зміцнення лідерства США через впровадження американської моделі в інших державах світу. Результатом цього стала сформульована політика так званого «Вашингтонського консенсусу», яка містила в собі основні політичні (демократія) та економічні (вільний ринок) принципи, які США намагались закріпити в державах перехідного типу, серед яких були й держави пострадянського простору [5, с. 45].

У політиці адміністрацій президентів США незалежна Україна сприймалася по-різному. Бачення ними молодшої держави змінювалося, еволюціонувало залежно від подій і становища на міжнародній арені, внутрішнього життя України та, власне, від особливостей підходу американських адміністрацій.

Геополітичне розташування України зацікавило США в її незалежності та здатності нейтралізувати розширення російського впливу за її державні кордони.

Від часу проголошення незалежності України українсько-американські відносини розвивалися під впливом двох трендів: ідеологічного та прагматичного. Зокрема, ідеологічний тренд базувався на відомій тезі ключової геополітичної ролі України, яку сформулював американський дослідник З. Бжезінський. Він зазначив, що провідна роль Сполучених Штатів на пострадянському просторі вимагає докладання зусиль з метою утримання України у своїй сфері впливу для її зміцнення та просування інтересів на міжнародній арені [12, с. 144].

На початку 1990-х років американські державні діячі наголошували, що політико-системні характеристики України як перехідної держави належать до однієї з найбільш виразних осо-

бливостей нового стратегічного ландшафту Європи. На той час Україну передусім розглядали як важливий стратегічний буфер між Європою і Росією. З погляду американської політичної стратегії суверенна та стабільна Україна обмежувала сфери впливу Росії на інші регіони. Поки Україна залишається незалежною, стверджували вищі керівники американської держави, вона може бути справді ефективним буфером між Росією та Європою [18, р. 30].

Американсько-українські відносини після «холодної війни» були непростими від початку проголошення незалежності. У липні 1991 року Дж. Буш-ст. здійснив візит до України, яка розцінювала такий крок як знак підтримки прагнення до незалежності. У своїй промові, яка завдяки журналісту «New York Times» В. Сефайєру ввійшла в історію як *Chicken Kiev Speech* («котлета по-київськи»), Дж. Буш-ст. наголосив на двох блоках понять: згадці про колишній СРСР та власне проблемі незалежності України. Ключовою, на думку українського професора А. Худолія, стала вимога відмовитися від курсу на незалежність, який обрав український народ [17, с. 116]. Президент Дж. Буш-ст. зазначив: «але свобода – це не те ж саме, що незалежність. Американці не будуть підтримувати тих, хто прагне незалежності для того, щоб замінити тиранію на місцевий деспотизм. Ми не будемо допомагати тим, хто сприяє самовбивчому націоналізмові» [17, с. 116]. Вочевидь, США боялись розповсюдження ядерної зброї та були зацікавлені у збереженні Радянського Союзу в послабленому стані.

За рік до проголошення незалежності Верховна Рада УРСР прийняла Декларацію про державний суверенітет України, в якій було зазначено, що Українська РСР виступає рівноправним учасником міжнародного спілкування, активно сприяє зміцненню загального миру і міжнародної безпеки, безпосередньо бере участь у загальноєвропейському процесі та європейських структурах. Крім того, у Декларації визнавалась перевага загальнолюдських цінностей над класовими, пріоритет загальновизнаних норм міжнародного права перед нормами внутрішньодержавного права. Фактично, Декларація затверджувала миролюбний характер майбутньої незалежної держави [4].

Офіційне визнання України як незалежної суверенної держави США здійснили 25 грудня 1991 року. За тиждень, а отже, 3 січня 1992 року, були встановлені дипломатичні відносини між двома країнами. США гарантували суверенітет, незалежність, територіальну цілісність і непорушність кордонів України, а також високо оцінили зусилля українського уряду зі зміцнення національної економіки і забезпечення політичної стабільності в умовах подальшого посилення демократичних стандартів [14, с. 35].

Розвиваючи стратегічне партнерство зі США, Україна усвідомлювала ключову роль, яку ця наддержава відіграє в системі політичних, економічних, науково-технологічних, воєнно-політичних координат нинішнього світу.

Історико-правова характеристика відносин між Україною та США протягом 1991–1994 років містить певні етапи, кожен з яких віддзеркалює особливості внутрішньої та зовнішньополітичної ситуації в обох країнах та міжнародної ситуації в цілому.

На початку в українсько-американських відносинах домінував «російський підхід». Враховуючи власні інтереси, США та Росія посилили тиск на Україну з метою змусити її ліквідувати арсенал ядерної зброї. Головною метою зовнішньої політики України на американському векторі в цей період стало здобуття від США реального визнання України як рівноправного партнера.

5–11 травня 1992 року відбувся перший офіційний робочий візит Президента України Л. Кравчука до США, під час якого було підписано політичну декларацію та меморандум про взаєморозуміння між урядами України та США. Хоч у політичній декларації вперше було зафіксовано формулу «демократичного партнерства» двох країн, практика тодішніх українсько-американських відносин залишалася на тому самому рівні [14, с. 35].

Наступний етап розвитку українсько-американських відносин, що тривав до кінця 1993 року, набув значного потепління. Новий Президент США Білл Клінтон, обраний 1992 року, почав змінювати підхід американської адміністрації до України. Частково ця зміна була викликана посиленням антидемократичних тенденцій у Росії. До кінця 1993 року нова політика США стосовно України і налагодження двосторонніх та тресторонніх переговорів стали фундаментом для порозуміння між двома державами.

Б. Клінтон поставився до проблем України зі значно більшим порозумінням, ніж його попередники. Усвідомлюючи те, що українсько-російські суперечності навряд чи вдасться вирішити без втручання третьої сторони, було вирішено розширити участь України в ініційованих США переговорах із вирішення політичних і економічних питань безпеки, які б привели, у свою чергу, до вирішення ядерного питання.

Кінцевим результатом цієї нової політики стало підписання в Москві 14 січня 1994 року тристоронньої угоди, що здійснили Президенти Б. Клінтон, Л. Кравчук та Б. Єльцин, згідно з якою Україна зобов'язувалася знищити всю ядерну зброю, розташовану на її території, протягом семи років. Виконання Договору про нерозповсюдження ядерної зброї відбулося в жовтні 1994 року [16, с. 87].

У Спільній заяві про розвиток дружби і партнерства між Україною та США від 4 березня 1994 року було викладено функціонально обумовлений перелік основних сфер і напрямів двостороннього співробітництва й закріплено його мету: «докласти зусиль для розширення змісту двосторонніх відносин на основі партнерства, взаємної довіри та поваги» [2]. Згодом у Хартії українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва від 22 листопада 1994 року було використано формулювання «міцне партнерство» та вміщено перелік з 10 пунктів, які конкретизували засади, цілі та основні напрями двосторонньої взаємодії [11, с. 52]. Хартія вперше містила умовне положення, відповідно до якого в залежності від успішності просування «привабливого правового та фінансового клімату для міжнародних інвестицій» США брали на себе готовність сприяти заохоченню американського приватного бізнесу до входження в ринок України [3].

Крім того, США підтвердили готовність підтримати Україну в її зусиллях, спрямованих на вирішення суперечностей з її сусідами в дусі миру та співпраці та на утримання від загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої держави [3]. Таким чином, Україна легітимізувала можливість США брати участь у вирішенні російсько-українських проблем, що означало можливість упевненіше відстоювати свої позиції у відносинах з економічно могутнішою Росією, подвоєння американських коштів у вигляді економічної допомоги для вирішення проблем та надання гарантій безпеки з боку США, Великої Британії, а також Росії.

Наступний етап у міждержавних відносинах розпочався 1994 року, коли адміністрація Б. Клінтона підтримала ідею залучення України до світової спільноти та проголосила у США 1994 рік «роком України». Саме з цього часу потепління у ставленні до України з боку США, що намітилося 1993 року, стало очевидним. Адміністрація Б. Клінтона почала вести активну політику, спрямовану на залучення України до світового співтовариства та його інституцій [6, с. 117].

Ще одним напрямом зацікавленості США Україною стало поширення демократичних цінностей в Україні паралельно з розвитком ринкової економіки.

Президент Б. Клінтон 1994 року навіть запровадив так звану «доктрину розширення», в якій йшлося про збільшення кількості країн з демократичним устроєм та вільними ринками. Це обґрунтовувалось тим, що держави з демократичним устроєм є більш мирними та, як наслідок, дружними до США. «Безпечні нації більш схильні підтримувати вільну торгівлю і підтримувати демократичні структури... Демократичні держави з меншою ймовірністю загрожують нашим інтересам, і більш імовірно співпрацюватимуть з США для упередження безпекових загроз і сприяння сталому розвитку» [9, с. 47].

Відвідавши Київ, Президент Клінтон зазначив важливість місця та ролі, яку відіграє Україна для Європи: «Я впевнений, що Україна може відіграти важливу роль у майбутньому Європи, безпека якої ґрунтується на демократичних засадах, ринковій економіці та взаємоповазі до існуючих кордонів». Проте насправді Б. Клінтон був зацікавлений у зміцненні України насамперед як противаги та стримуючого чинника для Росії [17, с. 116].

Новий Президент України Л. Кучма одразу після приходу до влади восени 1994 року проголосив курс на проведення ліберальних економічних реформ. Саме за часів президентства Б. Клінтона популярними стали концепції З. Бжезінського та Шермана Гарнетта про геострате-

гічну важливість України на пострадянських теренах для забезпечення національного інтересу США та безпеки в регіоні, оскільки у США сподівалися, що Україна порівняно швидко подолає перехідний період і незабаром стане головною фігурою американського впливу на Росію [7, с. 13].

Починаючи ще з 1991 року Україна орієнтувала себе на «стратегічний курс приєднання до Європи», наполегливо визначаючи себе саме європейськими, а не євразійськими термінами. Проте, оскільки на півночі Україна мала такого сусіда, як Росія, який ніколи повністю не відмовлявся від своїх геополітичних претензій та часто використовував економічну залежність України у політичних цілях, Україна не могла дозволити собі провадити прозахідну політику.

У зв'язку з цим 1994 року був прийнятий «багатовекторний» курс української зовнішньої політики, який ґрунтувався на такій концепції: Україна не буде в безпеці доти, доки Росія не вирішить для себе, що незалежність України та її прозахідна орієнтація відповідають російським національним інтересам. Таким чином, необхідною умовою української багатовекторної політики та «стратегічного партнерства» з Росією ставали дружні відносини між Росією та Заходом.

Значною мірою українська «багатовекторність» концентрувалась у цей час на українсько-американських відносинах. Ще під час державного візиту до США Президента України Л. Кучми в листопаді 1994 року був підписаний один з основоположних документів двосторонніх відносин – Хартія українсько-американського партнерства, дружби та співробітництва [8, с. 8].

Рішення про започаткування «стратегічного партнерства» було важливим досягненням обох країн, хоч надалі реалії українсько-американських відносин не завжди відповідали його умовам.

Із плином часу бачення геостратегічної важливості місця України на Заході, й особливо у США, змінилося. В американській стороні на зміну самодостатнього сприйняття потенційного впливу, який Україна могла б справляти на убезпечення регіону, прийшло усвідомлення того, що без внутрішнього зміцнення держави її потенціал не можна використати.

США не влаштував той факт, що позитивні зрушення відбувалися надто повільно, незважаючи на те що в реформування свого «стратегічного партнера» було вкладено значних коштів. США прагнули якнайскоріше вийти зі стадії надання матеріальної допомоги Україні та перейти до стадії, коли б економічні відносини між двома державами відбувалися за рахунок природного інтересу американського приватного капіталу [15, с. 5].

Дедалі більшого контрасту набули бажання України бути європейською державою та дійсність. На Заході зростало невдоволення невизначеністю і непередбачуваністю української «багатовекторності», яку почали розглядати як політику «маятника» від Заходу до Росії, та частими намаганнями України покращити свої відносини з одним із них за рахунок іншого [16, с. 90].

Таким чином, українсько-американські відносини від самого початку були динамічними та суперечливими одночасно.

Слід констатувати, що принциповими факторами, що негативно впливали на американсько-українські відносини, були невизначеність меж стабілізації української внутрішньополітичної системи та повільний процес демократичного реформування.

Безперечно, США мали визначальний вплив на формування та розвиток України як незалежної держави, але слабка позиція української політики, її системна невизначеність постійно підривали основи двостороннього «стратегічного партнерства».

Розвиток відносин між Україною та США саме протягом 1991–1994 років найбільш розкрито характеризує історико-правову основу взаємодій цих двох країн.

Стратегічна і тактична дії США щодо України базувалися на прагматичній реалістичній підході, що визначала пряму залежність ефективності двосторонньої взаємодії від чіткості реалізації останньою стратегічних орієнтирів на інтеграцію до євроатлантичної спільноти.

Саме в цей період були зроблені найбільш важливі кроки на шляху до досягнення вигідних домовленостей та проектів, установаження надійних «ліній комунікації» між керівництвами двох країн.

Це особливо важливо з огляду на те, що значення україно-американського «стратегічного партнерства» виходить за межі суто двосторонніх відносин – його подальше зміцнення позитивно впливатиме на подолання викликів регіональної та європейської безпеки.

Історія відносин США та України кінця 1990-х – початку 2000-х років зазнавала змін. Якщо на початку 1990-х років США називали Україну важливим геополітичним партнером на пострадянському просторі, то на початку 2000-х, особливо в контексті загального невдоволення якістю і темпами демократизації, а також наявністю серйозних проблем у сфері забезпечення свободи засобів масової інформації, приходило реальне бачення дійсності. Відносини між країнами зазнавали серйозної перевірки на міцність – можна стверджувати про своєрідну форму напівізоляції України від західного співтовариства націй [21, р. 72].

Використана література:

1. Спільна заява щодо стратегічного партнерства України та Сполучених Штатів Америки. 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-zayava-shodo-strategichnogo-partnerstva-ukrayini-ta-s-70485> (дата звернення: 14.08.2021).
2. Спільна заява про розвиток дружби і партнерства між Україною та Сполученими Штатами Америки. 1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 11.08.2021).
3. Хартія українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва. 1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.08.2021).
4. Декларація про державний суверенітет України. 1990. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.08.2021).
5. Агитон К. Альтернативный глобализм. Новые мировые движения протеста / пер с франц. под общ. ред. Ю. Марковой; науч. ред. К. Клеман. Москва: Гилея, 2004. 204 с.
6. Бжезінський З. Велика шахівниця. Київ: Фабула, 2018. 288 с.
7. Бжезінський З. Вирішальна роль України на пострадянському просторі. *Політика і час*. 1997. № 9. С. 24–28.
8. Камінський Є. Українсько-американські відносини на початку 21-го століття. *Дослідження світової політики*: зб. наук. пр. 2003. Вип. 23. С. 8–13.
9. Корнієнко Н. Місце України серед зовнішньополітичних пріоритетів США у пост-біполярний період. *Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство*. Ч 2: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 15 трав. 2015 р.) / упоряд.: Р. Калитчак, З. Зазуляк. Львів: Центр амер. студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. С. 43–51.
10. Кулеба Д. Україна є частиною Заходу: НАТО та ЄС мають сприймати її саме так. URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2021-08-02/ukraine-part-west> (дата звернення: 14.08.2021).
11. Лакішик Д. Особливості американсько-українських відносин у 1991–2004 рр. *Американська історія та політика*. 2018. Вип. 5. С. 50–58.
12. Лимар М. Основні тенденції україно-американських відносин на початку XXI століття. *Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива*. 2013. Вип. 3. С. 143–147.
13. Погорська І. США: місія здійснима? Праксеологія творення глобального світу. Київ: Грамота, 2009. 520 с.
14. Середюк Н. Стратегічне партнерство Україна-США. *Вісник КНУ. Серія: Міжнародні відносини*. 2017. Вип. 46. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/3261> (дата звернення: 14.08.2021).
15. Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч 1: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 15 трав. 2015 р.) / упоряд.: Р. Калитчак, З. Зазуляк. Львів: Центр амер. студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 476 с.
16. Сивак О., Черник П. Новітні україно-американські відносини. *Українська національна ідея: реальність та перспективи розвитку*. 2010. Вип. 22. С. 87–93.
17. Худолій А. Американсько-українські відносини в світлі викликів XXI століття. *Американська історія та політика*. 2016. № 1. С. 115–122.
18. Asmus R., Kugler R., Larrabee F. Building a New NATO. *Foreign Affairs*. 1993. Vol. 72, №. 4. P. 28–40.
19. Bush G. H. «Chicken Kiev Speech» / Remarks to the Supreme Soviet of the Republic of the Ukraine in Kiev, Soviet Union, August 1, 1991. URL: <http://www.presidency.ucsb.edu> (дата звернення: 14.08.2021).
20. Riley J. Ukraine: A promising US partner for the 2st century: Thesis. Troy State University, 1995. 87 p.

21. Solomon P., Foglesong T. The Two Faces of Crime in Post-Soviet Ukraine. *East European Constitutional Review*. 2000. V. 9(3). P. 72–76.

References:

1. Spilna zaiava shchodo stratehichnoho partnerstva Ukrainy ta Spoluchenykh Shtativ Ameryky [Joint Statement on the Strategic Partnership between Ukraine and the United States of America], (2021), URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-zayava-shodo-strategichnogo-partnerstva-ukrayinita-s-70485> (accessed 14.08.2021) [in Ukrainian].
2. Joint statement on the development of friendship and partnership between Ukraine and the United States of America [Joint statement on the development of friendship and partnership between Ukraine and the United States of America] (1994) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (accessed 11.08.2021) [in Ukrainian].
3. Khartiia ukrainsko-amerykanskoho partnerstva, druzhby i spivrobotnytstva [Charter on Ukrainian-American Partnership, Friendship and Cooperation] (1994) URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 14.08.2021) [in Ukrainian].
4. Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy [Declaration of State Sovereignty of Ukraine] (1990) URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 10.08.2021) [in Ukrainian].
5. Agiton K. (2004) Alternativniy globalizm. Novyie mirovyie dvizheniya protesta [Alternative globalism. New world protest movements], Moscow, Gileya, 204 p [in Russian].
6. Bzhezynskiy Z. (2018) Velyka shakhivnytsia [Big chessboard] Kyiv, Fabula, 288 p.
7. Bzhezynskiy Z. Vyrishalna rol Ukrainy na postradianskomu prostori [Ukraine's crucial role in the post-Soviet space], *Polityka i chas* [Politics and time 1997. no. 9. P. 24–28 [in Ukrainian].
8. Kamynskiy Ye. Ukrainsko-amerykanski vidnosyny na pochatku 21-ho stolittia [Ukrainian-American relations at the beginning of the 21st century], *Doslidzhennia svitovoi polityky* [Research of world politics] 2003, vol. 23. P. 8–13 [in Ukrainian].
9. Korniienko N. Mistse Ukraïny sered zovnishnopolitychnykh priorytetiv SShA u post-bipoliarnyï period [Ukraine's place among US foreign policy priorities in the post-bipolar period] *Spolucheni Shtaty Ameryky u suchasnomu sviti: polityka, ekonomika, pravo, suspilstvo* [The United States of America in the modern world: politics, economics, law, society] Lviv, 2015. P. 43–51 [in Ukrainian].
10. Kuleba D. Ukraina ye chastynoiu Zakhodu: NATO ta YeS maiut sprymaty yii same tak [Ukraine is part of the West: NATO and the EU should see it that way] URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/ukraine/2021-08-02/ukraine-part-west> (accessed 14.08.2021) [in Ukrainian].
11. Lakishik D. Features of American-Ukrainian relations in 1991-2004. [Features of American-Ukrainian relations in 1991-2004] *Amerykanska istoriia ta polityka* [American history and politics], 2018, vol. 5. P. 50–58 [in Ukrainian].
12. Lyamar M. Osnovni tendentsii ukraino-amerykanskykh vidnosyn na pochatku XXI stolittia [The main trends of Ukrainian-American relations at the beginning of the XXI century] *Mizhnarodni vidnosyny i turyzm: suchasnist ta retrospektyva* [International relations and tourism: modernity and retrospective], 2013, vol. 3. P. 143–147 [in Ukrainian].
13. Pohorska I. SShA: misiia zdiisnyma? Prakseolohiia tvorennia hlobalnoho svitu [USA: is the mission feasible? Praxeology of the creation of the global world], Kyiv, Hramota, 2009. 520 p [in Ukrainian].
14. Serediuk N. Stratehichne partnerstvo Ukraina-SShA [Strategic partnership Ukraine-USA] *Visnyk KNU. Seriia: Mizhnarodni vidnosyny* [Bulletin of the KNU. Series: International Relations], 2017, vol. 46. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/3261> (accessed 14.08.2021) [in Ukrainian].
15. Spolucheni Shtaty Ameryky u suchasnomu sviti: polityka, ekonomika, pravo, suspilstvo [The United States of America in the modern world: politics, economics, law, society], Lviv, 2015. 476 p [in Ukrainian].
16. Syvak O., Chernyk P. Novitni ukraino-amerykanski vidnosyny, [The latest Ukrainian-American relations], *Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku*, [Ukrainian national idea: realities and prospects of development], 2010., vol. 22. P. 87–93 [in Ukrainian].
17. Khudolii A. Amerykansko-ukrainski vidnosyny v svitli vyklykiv XXI stolittia, [American-Ukrainian relations in the light of the challenges of the XXI century], *Amerykanska istoriia ta polityka* [American history and politics], 2016. no. 1. P. 115–122 [in Ukrainian].
18. Asmus R., Kugler R., Larrabee F. Building a New NATO. *Foreign Affairs*. 1993. Vol. 72, №. 4. P. 28–40.

19. Bush G. H. «Chicken Kiev Speech» / Remarks to the Supreme Soviet of the Republic of the Ukraine in Kiev, Soviet Union, August 1, 1991. URL: <http://www.presidency.ucsb.edu> (дата звернення: 14.08.2021).
20. Riley J. Ukraine: A promising US partner for the 2st centuty: Thesis. Troy State University, 1995. 87 p.
21. Solomon P., Foglesong T. The Two Faces of Crime in Post-Soviet Ukraine. *East European Constitutional Review*. 2000. V. 9(3). P. 72–76.

Kharytonov R. F. International legal aspect of relations between Ukraine and the United States (1991-1994)

Building a modern state is possible only in close cooperation with other states. Today, the United States is an example of successful economic development and success in the state-building process. The problem of historical and legal development of relations between Ukraine and the United States is important from the point of view of the current geopolitical situation of our state and the state strategy for integration into the Euro-Atlantic space. The article considers the process of development of interstate relations from the moment of our declaration of independence in 1991 to the present day. In fact, since 2014, our country has been in a new geopolitical reality, which requires rethinking its own subjectivity in the modern world and defining new approaches to cooperation with its strategic partners, including the United States. Independent Ukraine was perceived differently in the policies of US presidential administrations. Their vision of a young state changed, evolved depending on events and the situation on the international arena, the internal life of Ukraine and, in fact, the peculiarities of the approach of American administrations.

With the election of new US President Joe Biden, Ukraine and the United States have a unique chance to deepen bilateral interstate relations, taking into account the long-term national interests of both countries. This is especially important given that the importance of the Ukrainian-American "strategic partnership" goes beyond purely bilateral relations – its further strengthening will have a positive impact on overcoming the challenges of regional and European security. The United States and other Western countries must abandon the view that Ukraine belongs to the post-Soviet space, given that Ukraine has proven its commitment to the values of democracy and human rights.

Key words: *interstate relations; Ukraine; USA.*